ایران زندگی

سخنگوی ستاد ملی مقابله با کرونا از احتمال بسیار لغو سفرهای نوروزی خبر داد

ویروس جهش یافته انگلیسی راه مسافران نوروزی را می‌بندد؟

جامعه‌شناسان و صاحبنظران در همایش تأثیر شیوع کووید۱۹ بر جامعه ایران از آسیب‌ها و راهکارها گفتند

مدیریت بحران کرونا با مشارکت نهادهای مدنی

مهسا قوی‌قلب
خبرنگار

شیوع کووید۱۹ در جهان تاکنون پیامدهای گسترده‌ای در حوزه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی داشته است. علاوه بر اثرات جهانی و مشترک چنین پدیده‌های عالمگیری بر کل جهان، جوامع مختلف در مواجهه با این بحران‌ها براساس میزان شکنندگی و تاب‌آوری‌شان دچار ناپایداری‌های متفاوتی می‌شوند؛ ساحت‌های مختلف جامعه ایران نیز متأثر از شیوع این ویروس، با دشواری‌های جدی مواجه شده و منشأ بسیاری از چالش‌های پنهان در حوزه‌هایی نظیر آموزش، سلامت، اشتغال، فقر، و ... و ناپایداری‌هایی را در ساحت‌های مختلف حیات اجتماعی ایجاد کرده است که چه‌بسا به تغییراتی پایدار و پردامنه منجر شود. از این‌رو، انجمن جامعه‌شناسی ایران نیز در پنجمین همایش ملی دوسالانه خود با عنوان پژوهش اجتماعی و فرهنگی در جامعه ایران، بخش ویژه‌ای را به پژوهش‌های انجام‌شده درباره تأثیر شیوع کووید۱۹ بر جامعه ایران اختصاص داد. به گزارش «ایران» حسین سراج‌زاده، رئیس انجمن جامعه‌شناسی ایران در این همایش که به صورت آنلاین برگزار شد، می‌گوید: با توجه به اینکه یک سال است که کشورهای جهان و از جمله ایران درگیر پاندمی کووید۱۹ شده، موضوع بخش ویژه همایش به این پدیده نوظهور در جامعه ایران اختصاص یافته است. شواهد آماری و گفت‌وگوهای جاری در بین مردم، صاحبنظران، سیاستمداران و رسانه‌ها هم حاکی از این است که [در این یک سال] مشکلات و مسائل مبتلابه اجتماعی گسترده، مزمن و عمیق شدند و تورم، بیکاری، فقر و تهیدستی شدت گرفت. به گفته وی، در کنار نیروهای تهدید کننده و فرساینده، استعدادها و ظرفیت‌های بزرگی برای پشت‌سر گذاشتن بحران‌ها وجود دارد، ما امروز بیش از هر زمانی نیازمند خرد و بینش جامعه‌شناختی هستیم تا واقعیت‌های موجود جامعه را به‌گونه‌ای روشمند و معتبر بشناسیم و چشم اندازهای واقع‌بینانه از برابری و رهایی و همبستگی و یکپارچگی اجتماعی ترسیم کنیم.

■ ضرورت مشارکت عمومی در مدیریت بحران کرونا

مصطفی معین، وزیر سابق علوم و رئیس شورای عالی نظام پزشکی هم در این نشست با اشاره به نقش و مسئولیت اجتماعی دانشگاه و نهادهای علمی در بحران کرونا، بیان کرد: نقش دانشگاه‌ها و انجمن‌های علمی ایران به عنوان بخش علمی جامعه مدنی در فرایند مدیریت بحران کرونا با توجه به تلفات عظیم انسانی و خسارات اقتصادی آن از جمله موضوعات حائز اهمیت است که نیازمند بررسی و اقدام عملی است. توانمندتر شدن جامعه در تعامل فعال با دانشگاه‌ها و نهادهای علمی سبب می‌شود، شهروندان با افزایش سواد سلامت بتوانند شایعات، خرافه‌ها و شبه علم را تشخیص دهند و امور آموزش، مهارت و مراقبت‌های بهداشتی و زیست محیطی را به خوبی مدیریت کنند. او می‌افزاید: تلاش شده که چگونگی ایفای مسئولیت اجتماعی دانشگاه و انجمن‌های علمی به عنوان نهادهای واسط فرهنگی به منظور ارائه راه‌حل‌های کارشناسانه برای مسائل دشوار، آینده پژوهی و پیش‌بینی چشم‌انداز آتی پاندمی کووید۱۹ و مطالعه جهش‌های احتمالی ویروس و دادن هشدارهای ضروری مورد بررسی دقیق قرار گیرد و راهبردهای مناسب نیز پیشنهاد شود. به اعتقاد دکتر معین، همان اوایل فروردین تا حدودی بیماری کنترل شد اما تابستان و پاییز خوبی نداشتیم و امروز هم کنترل کافی وجود ندارد. مشخص شده که بهره‌گیری نهادمندی از نهاد دانشگاه و انجمن‌های علمی به عمل نیامده است، مدیریت بحران در کشور ما به خوبی عمل نکرده و باید نهادهای مدنی بیش از گذشته فعال شوند و بتوانیم مشارکت عمومی را نیز جلب کنیم.

■ کرونا تهدیدی برای جامعه مدنی

سعید مدنی، جامعه‌شناس هم با بیان اینکه فعالیت در جامعه مدنی، مستلزم پذیرش نوعی هویت مستقل است، می‌گوید: شرایط حاصل از کرونا تهدیدی برای جامعه مدنی محسوب می‌شود، برای مثال با فاصله‌گذاری اجتماعی، روابط بسیاری منحل می‌شود، در واقع فاصله‌گذاری فیزیکی، موجب می‌شود که امکان سازماندهی ملاقات و بحث و گفت‌وگو تا حدودی برای سازمان‌های مردم‌نهاد محدود شود و سازمان‌ها ناچار هستند، فعالیت‌های خود را محدود کنند یا برنامه‌ریزی‌های خود را به حالت تعلیق در آورند، چون اساساً زمان پاندمی، فعالیت‌های عادی متوقف می‌شود. او می‌افزاید: کرونا برای جامعه مدنی فقط تهدید نیست، بلکه فرصت‌هایی هم ایجاد می‌کند، شرایط جدید موجب شده که جامعه مدنی به شکل‌های دیگری از بسیج اجتماعی بیندیشد و منابع فعالیت‌های خود را بسیج کند؛ با توجه به قابلیت‌های جامعه مدنی شرایط حاصل از کرونا، سبب افزایش اعتماد عمومی مردم به این سازمان‌ها می‌شود و در نهایت سازمان‌های جامعه مدنی می‌توانند مداخلات جدی‌تری را انجام دهند.

■ واکنش اجتماعی وتقدیر از وظیفه شناسی کادر درمان

سیمین کاظمی، جامعه‌شناس نیز با اشاره به همه‌گیری کووید۱۹ و بازگشت پزشکی به دگردوستی در نشست جامعه‌شناسی پزشکی و سلامت در کووید۱۹ می‌گوید: با ظهور پاندمی کرونا به عنوان یک بیماری خطرناک و کشنده، پزشکان و سایر اعضای کادر درمان در شرایطی قرار گرفتند که می‌بایست، در حالی که سایر مشاغل برای مصونیت در برابر بیماری به شکل تعلیق درآمده و خانه‌نشینی اختیار کرده بودند، به تشخیص و درمان و کمک به بیماران مشغول شده و خود را در معرض بیماری قرار دهند. در شرایط پاندمی کووید۱۹ از آنجا که مواجهه با بیماری خطر مرگ به همراه دارد، نمی‌توان از پزشکان انتظار داشت، صرفاً تحت مناسبات پزشکی، تجاری ریسک درمان را به جان بخرند، در اینجا جزء دیگری از پزشکی به یاد می‌آید و آن آلتروئیسم یا دگردوستی است که پزشک را ترغیب می‌کند با ترجیح دادن منافع دیگران، [به منافع خود] نه تنها در کنج عافیت و امنیت ننشیند، بلکه برای کمک به بیماران مبتلا به کرونا پای در میدان گذارد. به گفته کاظمی، همه‌گیری کووید۱۹ که پذیرش مواجهه و مقابله با آن از سوی پزشکان نیازمند از خود گذشتگی و ترجیح منافع و مصالح دیگری به سلامت خود بود، ضرورت احیای دگردوستی پزشکی را آشکار کرد. بعد از همه‌گیری کووید۱۹، پزشکان و اعضای کادر درمان در چشم جامعه همچون قهرمانانی نگریسته می‌شوند که با فداکاری برای حفظ سلامت جامعه کوشش می‌کنند و واکنش اجتماعی به این گروه توأم با سپاسگزاری و وظیفه‌شناسی بوده است.

■ کرونا فرهنگ و جامعه

مرضیه شهریاری، جامعه شناس هم با اشاره به سینوسی شدن ویروس کووید۱۹ در استان خوزستان می‌گوید: بی‌تفاوتی اجتماعی نسبت به مسأله در استان خوزستان از جایی شروع می‌شود که هرکس از زاویه منافع خود به مسأله می‌نگرد، این مسأله ناشی از بی‌فرهنگی نیست، بلکه عدم توجه و خط قرمزی ندیدن پدیده‌های بحرانی است. در تبیین علل رفتاری مردم در برخورد با رویدادهای مختلف از جمله بحران کرونا، نوع نگاه و بررسی ابعاد اجتماعی آن یکی از مهمترین شیوه‌های شناخت و بررسی است. او می‌افزاید رفتارهای اجتماعی و شیوه زیست افراد تعیین می‌کند که قدرت بیماری زایی کرونا تا کجا می‌تواند ادامه پیدا کند؛ در کنار جنبه‌های ساختاری، مشکلات استان خوزستان را باید از نظر فقر شاخص‌های توسعه‌ای، حاشیه‌نشینی و شرایط خاص اقلیمی نیز در نظر گرفت و در نهایت هم سلامت در این مناطق به کالایی تبدیل شده که طبقات فرادست با قدرت مالی خود می‌توانند به دست آورند و سلامت بهتری برای خود و خانواده خود تضمین کنند و با هزینه بیشتر و کسب شرایط بهداشتی تغذیه‌ای در مواجهه با ویروس کرونا، در معرض کمترین آسیب‌پذیری قرار گیرند.

■ عزاداری در رسانه‌های اجتماعی و مجازی

رضا تسلیمی طهرانی، جامعه‌شناس نیز با اشاره به آیین‌های عزاداری در دوران کرونا می‌گوید: در حال حاضر بسیاری از افراد، جان خود را بر اثر کرونا از دست می‌دهند، این در حالی است که به دلیل رعایت فاصله‌گذاری فیزیکی، امکان برگزاری آیین‌های عزاداری به صورت جمعی برای بازماندگان وجود ندارد. بر اساس پژوهش انجام شده و در بین بازماندگان طبقه متوسط، آیین‌های عزاداری به شکل جدیدی انجام می‌شود و انواع و اشکال مختلف عزاداری مجازی در پیام‌رسان‌ها و رسانه‌های اجتماعی بویژه تلگرام و اینستاگرام صورت می‌گیرد.

در بین اعضای طبقه متوسط جدید، مراسم عزاداری به شکل فیزیکی به صورت خیلی محدود در قبرستان‌ها برگزار می‌شود و آیین‌های مربوط به سوم، هفتم، چهلم و سالگرد، فیزیکی و جمعی صورت نمی‌گیرد و این آیین‌ها به شکل مجازی برگزار می‌شوند. برخی با استفاده از لایو اینستاگرام، آیین تدفین را به صورت زنده به تصویر می‌کشند و برخی آگهی ترحیم و تصویر متوفی را با کلیپی در مورد او در پیام رسان‌های مختلف به اشتراک می‌گذارند. این روزها برگزاری آیین‌های عزاداری از تنوع و تکثر قابل توجهی برخوردار شده و از شیوه‌های سنتی تا جدید را دربر می‌گیرد، محورهای اصلی این تغییرات نیز حرکت به سمت مجازی شدن، فردی شدن، تصویری شدن، جنسیت‌زدایی شدن و حرکت به سمت تجاری شدن است. در این خصوص سبک زندگی اعضای طبقه متوسط جدید تحت نفوذ تحول ساختارهای اجتماعی و فرهنگی جامعه به وجود آمده و دستخوش تغییر شده است، به گونه‌ای که خود یا نفس جدیدی متولد شده و سبک زندگی تازه‌ای را به وجود آورده است.

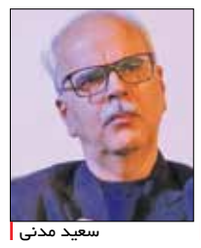
سعید مدنی

مصطفی معین

سیمین کاظمی

رضا تسلیمی طهرانی

حسین سراج زاده

مرضیه شهریاری

ادامه از صفحه اول

جای تعجب ندارد!

چون پایه استدلال خود را به گونه‌ای بنا گذاشته‌اند که خوشایند رأی‌دهندگان است. می‌گویند توسعه اینترنت در روستاها متوقف می‌شود. خب برای عده‌ای این بزرگترین دستاورد است.

چه بهتر که توسعه اینترنت در روستا کند، و ارتباط روستاها با خارج از حیطه خودشان قطع باشد اصلاً چه بهتر که در شهرها هم توسعه این تکنولوژی متوقف شود. عده‌ای اولاً با فلسفه اینترنت و فضای مجازی مخالفند و از کاهش پهنای باند استقبال می‌کنند دوماً اهل فیلترند و با بستن و محدود کردن اینترنت و حضور در فضای مجازی از اساس مخالفند، حالا شما برای این عده استدلال می‌کنید که با این مصوبه مجلس توسعه اینترنت در روستاها متوقف یا کند می‌شود، جواب‌شان این است که چه بهتر. می‌گویید عدالت ارتباطی از بین می‌رود و دسترسی فقرا و طبقه متوسط به اینترنت و آموزش کمتر می‌شود؛ جواب‌شان این است که چه بهتر تلاش می‌کنیم آن اندک عده برخوردار هم دسترسی‌شان کاهش پیدا کند. در واقع موضوع تفاوت دو دیدگاه است.

دیدگاهی که رسانه را مخرب می‌داند، چه رسد به رسانه آزاد و بدون نظارت که مردم صاحب و مالک آن هستند و هرگونه که بخواهند در آن تولید محتوا می‌کنند. چنین رسانه‌ای را اگرچه عده‌ای می‌پسندند و در کشور حامیانی دارد که از قضا در اکثریت هم هستند اما مخالفان اندکی هم دارد که اگرچه در اقلیت اند اما در قدرت اند. اما اینکه چرا در قدرت اند، دلیلش واضح است.

وقتی مردم با سیستم و ساز و کار تشکیل دهنده قدرت قهر کنند و گمان کنند که رأی شان بی تأثیر بوده و خود را از عرصه انتخابات کنار بکشند، نتیجه‌اش این می‌شود که اقلیت بر اریکه تکیه می‌زند این جای تعجب ندارد.

دیدار وزیر بهداشت با مراجع عظام تقلید در قم

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دیروز در سفری به قم با مراجع تقلید شیعیان و علما در راستای مقابله با شیوع ویروس کرونا دیدار کرد. به‌گزارش مهر، سعید نمکی صبح جمعه در سفری به قم، با همراهی استاندار و رئیس دانشگاه علوم پزشکی قم به دیدار مراجع تقلید شیعیان و علما رفت و گزارشی از اقدامات صورت گرفته در راستای مقابله با شیوع کرونا ارائه کرد.

دیدار با آیات عظام مکارم شیرازی، سبحانی، جوادی آملی و سعیدی امام جمعه قم از برنامه‌های وزیر بهداشت در سفر به قم بوده است. در این دیدارها مراجع تقلید و علما با تقدیر از تلاش‌های تیم درمان و جامعه پزشکی برای مهار و درمان ویروس کرونا، بر رعایت دستورات بهداشتی توسط مردم تأکید کردند.

یادداشت

نسخه انگلیسی کرونا: پیچیده‌تر، کشنده‌تر!

حسین میرزایی
جامعه شناس و عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی

این روزها خبر شیوع ویروس کرونای انگلیسی در جهان و در کشور ما از همه جا شنیده می‌شود، ویروسی که از نسخه اولیه به اصطلاح چینی آن بسیار پیچیده‌تر و سرکش‌تر است و سرایت آن به دیگران سریع‌تر و کشنده‌تر! نگرانی از همه‌گیری این نسخه جهش یافته ویروس، در سالگرد حضور وحشت آور کرونا در جهان، مسؤلان بهداشتی کشور را به تکاپو انداخته تا مبادا زحمات یک ساله آنها به باد برود. هنوز چند ماهی نگذشته که با اعمال محدودیت‌ها و فعالیت‌های مؤثر کادر درمان و ستاد مقابله با کرونا و از همه مهم‌تر رعایت‌های فردی و اجتماعی پیشگیرانه شهروندان، تعداد جانباختگان بیماری کرونا از چیزی نزدیک به ۵۰۰ نفر به زیر صد نفر رسیده، عددی که این امید را در اذهان سیاستگذاران و همچنین شهروندان زنده کرد که با رعایت پروتکل‌ها می‌توان به میزان قابل توجهی خسارات جانی ناشی از این بیماری را کنترل کرد.

اما ورود کرونای انگلیسی از یک سو و عادی شماری وضعیت از سوی شهروندان از سوی دیگر نگرانی‌ها را از بازگشت به شرایط بحرانی افزایش داده است. این بدیهی است که با نزدیک شدن به روزهای پایان سال و عید نوروز، در صورت عادی پنداری شرایط از سوی شهروندان، دوباره شاهد موج جدیدی از همه‌گیری بیماری، آن هم از نوع موذی انگلیسی خواهیم بود که می‌تواند آمار مبتلایان و جانباختگان را از دو رقمی حتی به عددهای چهاررقمی برساند. این وضعیت جدید به قدری خطرناک است که زمزمه‌های ستاد ملی مقابله با کرونا را از هم اکنون می‌توان شنید که در ایام نوروز با این وضعیت، با محدودیت‌های سختگیرانه‌ای در کشور همراه خواهیم بود. با وجود پیشرفت‌هایی که در زمینه تولید واکسن در جهان صورت گرفته اما همچنان در تمام کشورهای دنیا هم اکنون قواعد بسیار سختگیرانه‌ای اعمال می‌شود تا جلو گسترش بیماری با این جهش‌های پیچیده‌اش گرفته شود. هنوز اثر واکسن‌ها اثبات نشده و هنوز جامعه جهانی نمی‌تواند این واکسن‌ها را برای پیشگیری از ابتلا به ویروس، راه حل مؤثر و قطعی قلمداد کند. بنابراین پیشگیری، یعنی استفاده از ماسک، ضدعفونی کردن دست‌ها و سطوح و از همه مهم‌تر رعایت فاصله فیزیکی همچنان تنها راه کنترل این بیماری است. هر چند این محدودیت‌ها آزادی‌های فردی را با مشکلاتی مواجه کرده است اما باید پذیرفت که در شرایط این چنینی، اگر به این محدودیت‌ها تن ندهیم قطعاً زندگی در آینده برای همه اعضای جامعه سخت‌تر خواهد شد. با رعایت نکردن این تشریفات پیشگیرانه، چه کسی تضمین می‌دهد هفته آینده، نام ما، فرزند ما، مادرما، پدرما و نزدیکان ما در آمار جانباختگان قرار نگیرد؟ عقل حکم می‌کند این روند پیشگیری و مراعات پروتکل‌ها را مسئولانه ادامه دهیم تا حتی با همین میزان رعایت، کنترل معنادار بیماری در کشور تداوم یابد و آمار مرگ ومیرها به عدد یک رقمی و حتی به صفر نزدیک شود. این هدف، فقط و فقط، مشارکت جدی تک تک شهروندان در امر پیشگیری را می‌طلبد، امری که تحقق آن دور از دسترس نیست.

فوت ۶۹ بیمار مبتلا به کرونا در کشور

سخنگوی وزارت بهداشت با اشاره به فوت ۶۹ فرد مبتلا به کرونا گفت: با این حساب مجموع جانباختگان به ۵۹ هزار و ۸۹۹ نفر رسید.

به گزارش ایسنا، سیما سادات لاری، گفت: از ظهر روز ۷ اسفند تا ظهر (۸ اسفند ۱۳۹۹) و براساس معیارهای قطعی تشخیصی، ۸۱۰۳ بیمار جدید مبتلا به کووید۱۹ در کشور شناسایی شد که ۵۹۲ نفر از آنها بستری شدند.

وی افزود: مجموع بیماران کووید۱۹ در کشور به یک میلیون و ۶۱۵ هزار و ۱۸۴ نفر رسید. لاری ادامه داد: متأسفانه در طول این بازه زمانی، ۶۹ بیمار کووید۱۹ جان خود را از دست دادند و مجموع جانباختگان این بیماری به ۵۹ هزار و ۸۹۹ نفر رسید.

او گفت: در حال حاضر ۱۱ شهرستان قرمز، ۳۱ شهرستان نارنجی، ۲۵۲ شهرستان زرد و ۱۵۴ شهرستان آبی هستند. به‌گفته وی شهرهای آبادان، اهواز، بندر ماهشهر، خرمشهر، دزفول، دشت آزادگان، رامهرمز، شادگان، شوشتر، کارون و هویزه در وضعیت قرمز قرار دارند.